

A szőlő levelének díszítő értékei

The decorative value of grape leaves

Lévai Péter ^{1*}, Hajdu Edit ², Turiné Farkas Zsuzsa ³

¹ Kertészeti Tanszék, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország,
<https://orcid.org/0000-0002-1306-3882>

² Kertészeti Tanszék, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország,
<https://orcid.org/0009-0001-7719-032X>

³ Kertészeti Tanszék, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország,
<https://orcid.org/0000-0001-7770-9622>
<https://doi.org/10.47833/2026.1.AGR.016>

Kulcsszavak:

morfológiai tulajdonságok,
szőlőlevél,
díszítő érték,
szőlő nemzetségek,
szőlő taxonok

Keywords:

morphological characteristics,
grape leaf,
decorative value,
grape genres,
grape taxa

Cikk története:

Beérkezett 2026. március 13.
Átdolgozva 2026. április 10.
Elfogadva 2026. április 15.

Összefoglalás

A szőlő változatos levele a természet ajándéka. A cikk a szőlő levelének díszítő értékét taglalja, amely a különböző morfológiai tulajdonságokkal van összefüggésben. A *Vitis vinifera* L. fajták esetében bemutatjuk a levelek változatosságát, a levéllemez és a levélnyel tulajdonságait (méret, alak, szín, szőrözöttség stb.). Jellemezzük a *Vitis*, a *Parthenocissus* és az *Ampelopsis* nemzetség tagjainak díszítő értékét és kertészeti jelentőségét. A levelek alapján bemutatott taxonok mind a kertészeknek, mind a kertépítőknek ötletet adnak a városok zöldítéséhez, a közterületek díszítéséhez, a vertikális felületek növelésére. Az adott környezethez igényeik szerint kiválaszthatják a céljaiknak megfelelő taxonokat.

Abstract

The varied leaves of the grapevine are a gift from nature. This article discusses the decorative value of grape leaves, which is related to their various morphological characteristics. In the case of *Vitis vinifera* L. varieties, we present the diversity of leaves and the characteristics of leaf plates and petioles (size, shape, color, hairiness, etc.). We characterize the decorative value and horticultural significance of members of the *Vitis*, *Parthenocissus*, and *Ampelopsis* varieties. The taxa presented on the basis of their leaves provide ideas for both gardeners and landscape designers for urban greening, decorating public spaces, and increasing vertical surfaces. They can select the taxa that suit their purposes according to the requirements of the given environment.

1. Bevezetés

A növényvilág minden tagja valamilyen rejtélyt hord küllemében, valami szépet, szemet gyönyörködtetőt. Van olyan növény, amelynek a levele jelentéktelen, de a virága vagy a termése színes, pompás, különleges formájú vagy színű, vagy finom illatot árasztó.

A növények között a szőlő különleges egyed, hajtásai, vitorlája és levelei rendkívüli díszítő értékűek. Különleges jelenség, amint kialakulnak a levelek, rajtuk a karéjok, a fonáki oldalukon a

* Kapcsolattartó szerző.
E-mail cím: hajduedit.m@gmail.com

szőrzet, szélükön a fogak, valamint ahogy lemezük színei ősszel zöldről átválnak más színekre. Közterületekre telepített ágyásokban a szőlőtőkék jól érvényesülnek szép és változatos leveleikkel.

Kutató munkánk során célkitűzésünk volt megindokolni, hogy miért szép a szőlő levele. Melyek azok a tulajdonságok, amelyek felhívják az emberek figyelmét a levelek szépségére. A szőlőfajok és fajták ampelográfiai leírásai segítik munkánkat és tájékoztatnak, hogy mit kell értékelni a levelek megjelenésében. A szőlő növény rendkívül formagazdag, kiemelten a levelek, a fürtök és a bogyók tekintetében. Munkánkban a levelek formagazdagsága alapján értékeltük az egyes szőlőfajokat és fajtákat. Nem részletezzük a levelek élettani folyamatait, ami nagyban függhet a levelek morfológiájától (a levéllemez felületének nagyságától, a szövet vastagságától, az egységnyi levélfelületre jutó sztómák számától, a sejtek klorofilltartalmától, a levél fonákjának szőrzetétől, a szőrzet sűrűségétől, a levélnyel hosszúságától, színétől és szőrzetétől) [13] [5]. Mindezek a tulajdonságok változatosan érvényesülnek a különféle fajoknál és fajtáknál, s növelik díszítő értéküket. [5] megállapítása szerint a szőlő hajtásainak hosszában változó méretűek és vastagságúak a levelek. A fő hajtás levelei vastagabb, a hónaljajtások levelei vékonyabb szövetűek. A szőlőleveleken megjelenik a piros-fehér-zöld szín, a levélnyel és az erek pirosra színeződnek, a levél fonákja fehér a nemezesen gyapjas szőrzetétől, a levéllemez felülete pedig zöld színű.

Cikkünkben azokra a jellemzőkre szeretnénk a figyelmet felhívni, amelyek miatt érdekesek, változatosak és szépek a különböző szőlő fajok levelei.

A szőlőfajták ampelográfiájával hazánkban [15] [7] [9] foglalkozott. [15] a fajtaleíráshoz a levéllemez 27 és a levélnyel 6 tulajdonságát értékelte. Dolgozatunkban 4 *Vitis*, 4 *Parthenocissus* és 3 *Ampelopsis* fajt értékelünk a levelek alapján, továbbá kitérünk a zöldfelületi jelentőségükre. A *Vitis vinifera* L. fajhoz tartozó fajták a legelterjedtebbek, nagy felületen termesztettek, tájformáló szerepük fontos, ezért leveleiket részletesen bemutatjuk. A szőlőlevelek (alakja, mérete, szőrzöttsége, színe, széle, fogazottsága) igen változatosak, tulajdonságait, variációit a fajta genotípusa és környezete határozza meg [6]. [1] a hagyományos ampelográfia mellett molekuláris markerekkel vizsgálták a fajták kifejtett leveleit és megfigyeléseik alapján rokoni kapcsolatokat fedeztek fel közöttük.

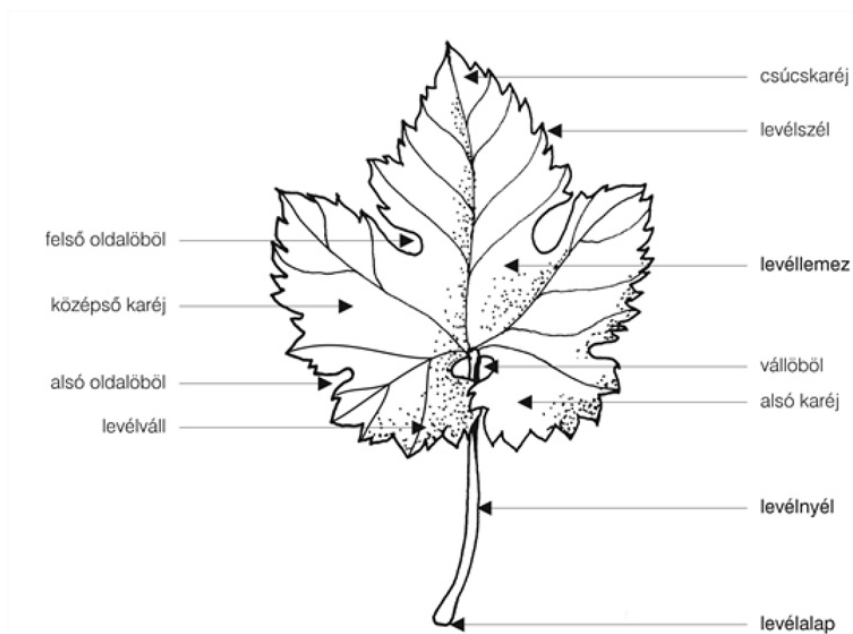
2. *Vitis* fajok leveleinek díszítő értékei

2.1. *Vitis vinifera* subsp. *sylvestris* (C.C. GMEL.) Hegi – ligeti szőlő (syn. *V. sylvestris* MEL.)

A levelei szórt állásúak, tenyeresen tagoltak [2], 5-9 cm hosszúak, 7-14 cm szélesek, 3-5 karéjúak, köztük az öblök mélysége a porzós és a termős példányokon eltérő (a porzósoké mély, a termősöké sekély vagy nincs öble). A karéjok hegyesek, szélesek. A vállöblől homorú, a levélszél durván fűrész. A levéllemez középzöld, a fonákja világoszöld, szőrzete szerint kopasz, molyhos vagy nemezes lehet. A levéllemez ősszel a vörös árnyalataira színeződik. A levélnyel hosszú. Egyedeit közterületekre nem ültetik [17] [11].

2.2. *Vitis vinifera* L. – kerti szőlő

A *Vitis vinifera* L. fajhoz tartozó fajták általános jellemzője, hogy a 7-15 cm széles levelek kerekdedek, 3-5 karéjúak, az oldalöblök alapja lekerekített vagy hegyben végződő, a vállöblől nyílt vagy zárt. A levéllemez nagysága és színe, a levél szélén kialakult fogazata, a fonákjának szőrzete rendkívül változatos. A levélnyel hossza, színe és szőrzete is fajták szerint más és más. Ezek a tulajdonságok a levelek fejlődése alatt is változnak, a bronzos vitorlalevelek teljesen kizöldülnek, szőrzetüknek sűrűsége is ritkul. A következőkben a *Vitis vinifera* L. fajhoz tartozó fajták leveleinek változatosságát mutatjuk be [9] (1. ábra).

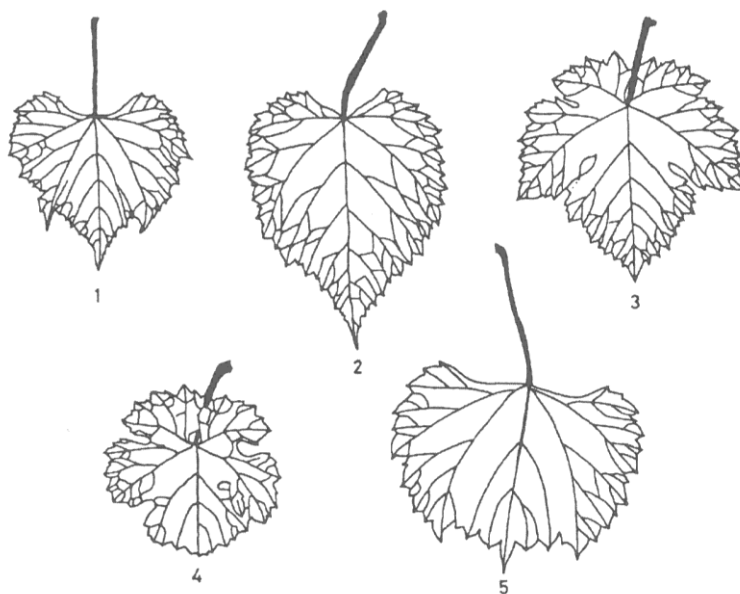

1. ábra. A szőlőlevél részei [13].

2.2.1. A levéllemez változatossága

A levelek változatossága a következő tulajdonságokkal bizonyítható:

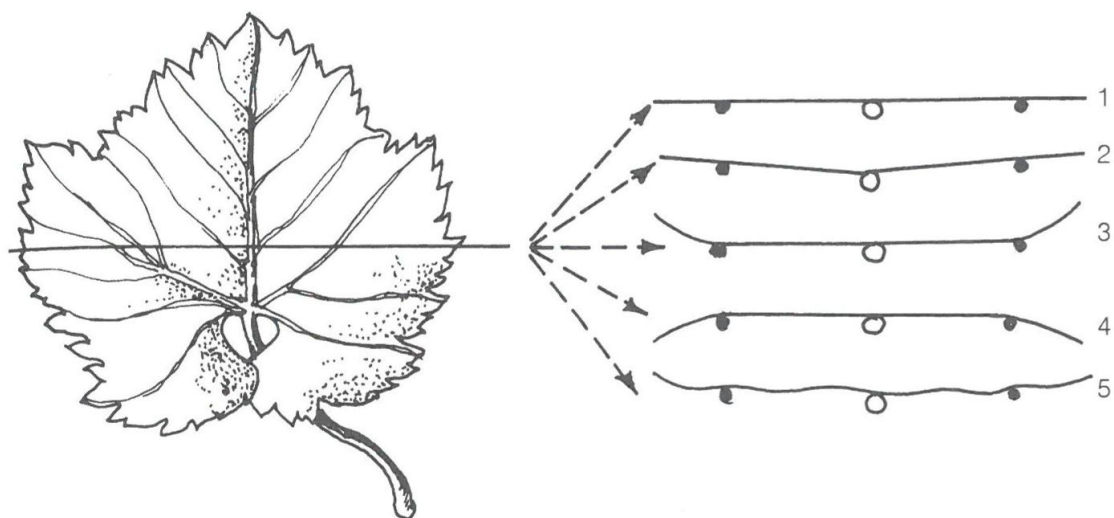
A levéllemez alakját a lemez körvonala adja meg, amely lehet: kerekded (Zöld szilváni, Zöld vertelini, Fanny), ötszögletű (Müller-Thurgau, Palatina), vese alakú (Rupestris du Lot) és szív alakú (Ezerjő). (2. ábra).

2. ábra. A levéllemez alakja [4].

1= ék alakú, 2= szív alakú, 3= ötszögletű, 4= kerekded, 5= vese alakú

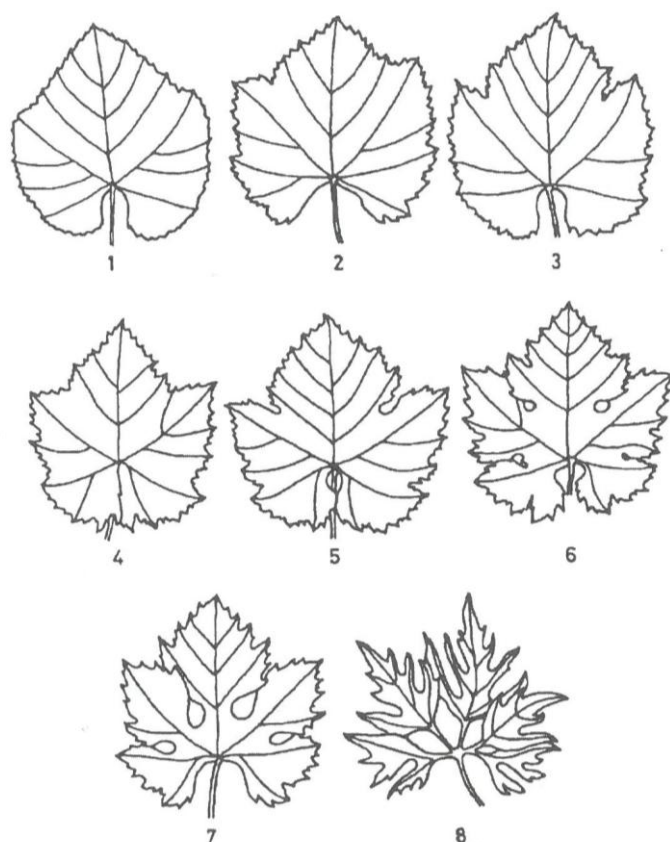
Keresztmetszeti profilja: kiterített (Leányka, Kismis Moldavszkij), kanalasan színe felé hajló (Furmint, Csillám), fonákja felé hajló (Zöld veltelini, Kunleány). A tartása még függ a levélnyéllel bezárt szögtől, hogy a levélnyél milyen szögben tartja a lemezt a nap felé (3. ábra).

3. ábra. A levéllemez keresztmetszeti profilja [4].

1= kiterített, 2= csatornás, 3= tölcséres, 4= kanalas, 5= hullámos

Tagoltsága: ép (alanyok, Hárslevelű, Kékfrankos) vagy tenyeresen osztott, bemetszett: pl. karéjos (Erdei, Arany sárfehér, Lakhegyi mézes), hasadt (Budai zöld), osztott (Kecskeméti rizling), szeldelt (Fanny, Petrezselyem levelű) (4. ábra).

4. ábra. A levéllemez tagoltsága [3].

1 – ép, 2 – 5 karéjos, 6 – hasadt, 7 – osztott, 8 – szeldelt

A karéjok által bezárt oldalöblök mélysége: sekély (Favorit, Refrén), közepesen mély (Ezerjő, Teréz), mély (Zefír, Palatina); a levélnyel találkozásánál a vállöblök: sekély (Leányka, Lakhegyi mézes), közepesen mély (Cabernet franc, Esther, Nero) és mély (Kósa, Csillám).

A levéllemez színe a vegetációban: fűzöld (Oportó, Palatina), kékeszöld (Kékfrankos, Medina), haragoszöld (Rajnai rizling, Csillám, Pölöskei muskotály), sárgászöld (Hárslevelű, Juhfark, Bianca) és bordószöld (Mathiász Jánosné muskotály, Korai bíbor, Pannon frankos). Ősszel lehet: zöld (Pölöskei muskotály), rozsdabarna, bordó (Esther), sárga színű (Fanny) és ezek árnyalatai is előfordulnak.

Fonákjának szőrzete lehet: serteszőrös (Leányka, Bianca, Lidi, Fanny) és gyapjas (Kövidinka, Csépi muskotály, Borostyán). A sűrű szőrzet fehér fedőszínt ad a levéllemeznek [7] [9].

2.2.2. A levéllemez szélének változatossága

A levélszálon különböző mélységben és sűrűségben képződnek a fogak (5. ábra). A fogazottság fajtabélyeg, amely függ a genotípustól és a környezettől. A fogak kifejlődhetnek a levél szélén, de az oldal- és a vállöblökben is [8].

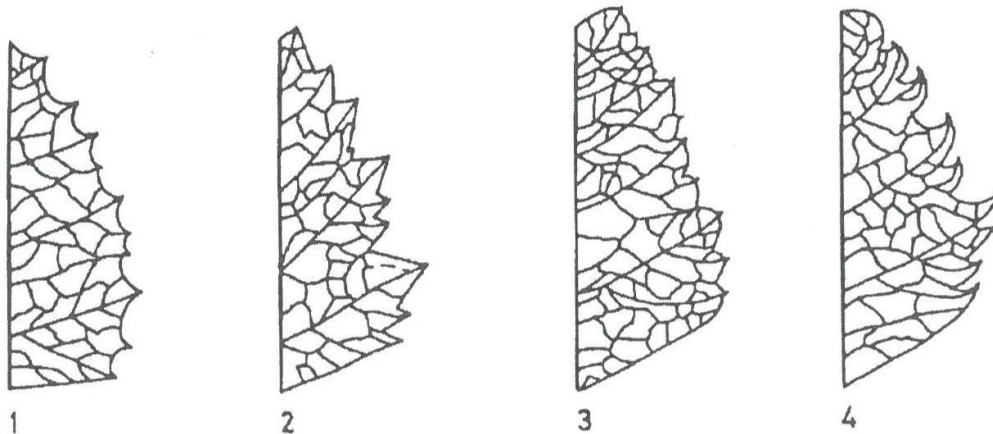
Ha a fogak szélei egyenesek, akkor fűrészszes levélszélről beszélünk (Borostyán, Cserszegi fűszeres, Olasz rizling, Taurus, Fanny).

Ha a fogak szélei domborúak, akkor csipkés mintázatú a levélszél (Angela, Csiri csuri, Ezerfürtű, Kósa, Göcseji zamatos).

A legtöbb esetben a szőlőlevelek szélén a fogak vegyesek, amelyek fűrészszes - csipkés képet mutatnak (Chardonnay, Szürkebarát, Odysseus fajtaknál).

Fogas a levélszél, ha a fogak között ívelt a levéllemez és a fogak élesen kiemelkedőek, sekélyen és sűrűn bemetszettek (amerikai alanyok).

A levélszél fogazottsága a fogak sűrűsége és bemetszése alapján lehetnek a levelek sekélyen és sűrűn bemetszettek (Zengő, Esther, Duna gyöngye, Viktória gyöngye), vagy mélyen és ritkán bemetszettek (Cegléd szépe, Fanny, Refrén, Medina) [3] [9].

5. ábra. A levéllemez széle [3].

1 – fogas, 2 – fűrészszes, 3 – csipkés, 4 – sarlós

2.2.3. A levélszél fogainak változatossága

Nagy fogak jellemzőek (Fanny, Glória Hungariae, Muscat de Lunel, Palatina, Refrén), kicsi fogakkal rendelkezik (Zöld szilváni, Korai bíbor, Taurus).

Mélyen bemetszett fogú (Arany sárfhér, Fanny, Teréz), sekélyen bemetszett fogú (Karát, Pegazus, Zengő).

Több fajtára jellemző a hosszú csúcsfog (Refrén, Glória Hungariae, Pöklöskei muskotály) [9].

2.2.4. A levéllemez erezetének színeződése

A levéllemezen az erek színesek, hosszukban eltérő módon színeződnek. A levél erek teljesen zöldek (Leányka, Sauvignon blanc, Palatina), csak tövüknél színesek: lilásak (Zenit, Refrén), kékeslilásak (Kéknyelű, Pannon frankos). Részben pirosak (Piros tramini, Csépi muskotály, Medina) és teljesen pirosak (Ezerjő, Mathiasz Jánosné muskotály) [7].

2.2.5. A levéllemez szövete

A levéllemez szövete változatosan alakul. Sima tapintású (alanyok, Aletta, Bianca, Fanny, Medina, Viktória gyöngye), hólyagos (Attila, Göcseji zamatos, Zalagyöngye, Odysseus) és ráncos (Merlot) [9].

2.2.6. A levélnyél változatossága

A levélnyél a levéllemezt a hajtással kapcsolja össze, fontos szerepet tölt be a levéllemez megtartásában és a napfény hasznosításában [12] [13]. A levélnyél hossza, színe, mintázata, szőrzete különböző az egyes fajtáknál.

A hosszúságukat a fő ér hosszához viszonyítjuk. Rövid a levélnyél, ha a fő ér hosszát nem éri el (Csillám, Esther, Göcseji zamatos, Kövidinka), közepesen hosszú, ha a fő ér hosszával megegyezik (Csépi muskotály, Medina, Pinot noir) és hosszú, ha a levélnyél hosszabb, mint a fő ér (Bianca, Fanny, Lidi). A hajtás tövén és a csúcsnál rövidebbek a levéllyekek, a hajtás középső részénél hosszabbak.

Színe: zöld (Afuz Ali, Duna gyöngye, Pölskei muskotály, Viktória gyöngye, Zöld veltelini), bronzos (Korai piros veltelini, Kunleány, Nero, Teréz) halványpiros (Attila, Korai bíbor, Medina, Zalagyöngye,).

Mintázata: általában erőteljesen vagy enyhén csíkos. A csíkokat a színe kiemeli.

Szőrzete: csupasz (Nero, Palatina), serteszőrös (Bianca, Fanny, Lilla, Muscat ottonel), gyapjasan szőrös (Pölskei muskotály, Zalagyöngye,) [3].

2.3. *Vitis coignetiae* PULLIAT ex PLANCH – rozsdásszőrű szőlő

A levéllemeze feltűnően nagy, 15-25 cm széles, kerekded vagy széles tojásdad, 3-5 karéja sekély, alapjuk hegyben végződik. A levéllemez felül fénytelen zöld, szövete ráncos és majdnem kopasz, a fonákon a szőrzet szürkén vagy vörösesbarnán molyhos. Vállöblük mély, szíves vállú.

A levélszél egyenlőtlenül, sekélyen, de hegyesen fogazott. Dekoratív megjelenésű, a hajtáscsúcs és a fiatal hajtások kezdetben világos kármínpirosak, majd rozsdabarna szőrűek.

Nagy levelei ősszel különösen szépek, narancs- vagy skarlátvörösre színeződnek. Az egyik legszebb őszi lombszínű kúszónövény [17].

2.4. *Vitis riparia* MICHX. – parti szőlő

A levéllemez felülete nagy, 10-20 cm széles, formája tojásdad vagy kerekded. Karéjainak száma 3-5, a karéjok rövidek, szíves, nyílt vállöblűek.

A rövid, kihegyezett karéjok széle szabálytalanul, durván fogazott, háromszögletű egyenes falú fogakkal.

A levéllemez szövete vékony, felül fényes, középzöld. Fonákja világoszöld, kopasz vagy az ereken serteszőrös.

Nagy, ősszel sárgára színeződő leveleivel hamar árnyékot ad vagy takar. Vízigényes. Kedvező vízellátás esetén hosszú életű, rendkívül gyors növekedésű [17].

2.5. A *Vitis* nemzetség zöldfelületi jelentősége

A szőlők közül a legnagyobb díszértékű a *Vitis coignetiae*, barna szőrű hajtásaival ráncos felületű, ősszel a vörös különböző árnyalatú leveleivel.

A *Vitis riparia* nagy leveleivel és rendkívül gyors növekedésével tűnik ki.

Mivel a szőlők kacsokkal kapaszkodnak, támasztékra van szükségük. Legcélszerűbb ezért lécostélyra, dróthálóra, vékony drótkötélre vagy oszlopra futtatni, és így házfal takarására, átlátás meggátlására, szélvédelemre, árnyékolásra jól felhasználhatók. Lehet magas támfal vagy sziklafal tetejére közel ültetni, hogy a lecsüngő hajtások azt függönyszerűen takarják.

A *Vitis vinifera subsp. sylvestris*-t első sorban tájrendezéskor vagy természetbe illő, nedves talajú parkok, kertek létesítésekor vagy átalakulásakor telepítsünk.

A *Vitis vinifera* díszítő értékét szép formájú, ősszel gyakran színesedő levele és dús termésfürtjei adják [17]. Közterületekre a *Vitis vinifera* rezisztens változatainak ültetését ajánljuk a növényvédelem elhagyása és a környezetszennyezés elkerülése miatt.

3. *Parthenocissus* fajok leveleinek díszítő értékei

A fajok általános jellemzője a hosszú levélnyel, a szórt állású levelek, (3-)5(-7) levélkével tenyeresen összetettek (6. ábra), ritkábban egyszerűek. A levéllemez 3 karéjos vagy ép és fogazott. Róluk a 2 pálhalevél hamar lehull [17].

6. ábra. A *Parthenocissus inserta* tenyeresen összetett levele.

(Forrás: saját szerkesztés)

3.1. *Parthenocissus inserta* (A. KERN.) FRITSCH – amerikai vadszőlő

Levelei páratlanul összetettek, (3-)5 levélkéből állnak. Hosszuk 5-12 cm, alakjuk elliptikus vagy hosszúkás, hosszan kihegyezett, ékvallú.

A 2 - 8 mm-es levélnyelű levélké felül fénylő sötétzöldek, a világoszöld fonákon is kopaszok, a szélük durván, élesen fűrészfogas.

Őszi lombszíne élénkvró. Drótkerítés, pergola befuttatására alkalmas [17]. Támasztékra van szüksége [10] [16].

3.2. *Parthenocissus quinquefolia* (L.) PLANCH. – tapadó vadszőlő

A páratlanul összetett levele 5 nyelecskés levélkéből áll, melyek 5-10 cm hosszúak, elliptikusak vagy hosszúkás visszás tojásdadok, hosszan kihegyezettek, ékvallúak; felül fénytelen sötétzöldek, a fonákon kékesek, a szélük durván, gyakran csipkésen fogazott.

A levélnyel 6-10 cm hosszú. Tapadókorongos kacsok segítségével minden szilárd tárgyhöz erősen rögzíti magát.

Lombja ősszel liláspirosra, égővörösre színeződik [17]. Felhasználható északi falak, sziklák, fatörzsek befuttatására. Panelházak tűzfalainak eltakarására különösen alkalmas [16] [10].

3.3. *Parthenocissus quinquefolia* var. *engelmannii* REHD. – keskenylevelű vadszőlő

Az összetett levelén a levélkéi 8-12 cm hosszúak, 2-3 cm szélesek, széles lándzsásak, hosszan kihegyezettek, ékvállúak; felül sötétzöldek, alul kékesen hamvasak, a szélükön szabályosan, élesen fűrészesek.

A levélnyel 10-15 cm-es, vörös. Az alapfajnál kecsesebb, vékonyabb hajtású, keskenyebb levélkájú. Őszi lombszíne sötétvörös [17].

3.4. *Parthenocissus tricuspidata* (SIEB et ZUCC.) PLANCH. – háromkaréjú vadszőlő

A levéllemez 10-20 cm-es, széles tojásdad, a kihegyezett 3 karéj durván fűrészes, a levélváll szilva alakú, felül fényeszöld, a fonákon halványabb, mindkét oldalon kopasz, vagy alul az ereken többé-kevésbé szőrös.

A levélnyel vékony, hosszú [17]. A levelek ősszel fénylő narancs- vagy skarlátvörösre színeződnek [16] [10].

A 'Veitchii' (Repkényszőlő) fajtájának levelei kihajtáskor bronzosak, kifejtetten 10-20 cm szélesek, felfelé irányuló, 3 kihegyezett karéjjal. A fényes sötétzöld levéllemez vastag, kissé húsos. A vadszőlők között a legszebb. Levelei a falat mozaikszerűen fedik be.

Lombja ősszel skarlátvörösre, árnyékban narancs színűre vagy sárgára változik. Déli kitettségre napos házfalak gyors takarására alkalmas [17]. Épületek, falak befuttatására leggyakrabban alkalmazott vadszőlő [10] [16].

3.5. A *Parthenocissus* nemzetség zöldfelületi jelentősége

A *Parthenocissus quinquefolia* és a *Parthenocissus tricuspidata* gyorsan magasra nő, nem igényel külön támasztékot, mert tapadókorongos kacsáival szilárdan rátapad a falra, fára, fémre, üvegre, és ősszel vörösre, sárgásnarancs vagy lila árnyalatúra színeződő leveleivel tavasztól őszig díszít. A városi klímát elviselik, a ház vakolatát nem károsítják, sőt védik [17]. A *Parthenocissus* fajok zöldfal kialakításának egyik szép példája Budapesten a háromdimenziós függőkertű "Millenáris Széllkapu" parkban látható. Ez egyben Közép-Európa egyik legnagyobb pihenőparkja (26.000 m²).

4. *Ampelopsis* fajok leveleinek díszítő értékei

A többnyire hosszú levélnyel, a szórt állású, egyszerű vagy összetett levelek a jellemzői [17].

4.1. *Ampelopsis glandulosa* (WALLICH) MOMIY. - mirigyes borostyánszőlő, porcelánszőlő

Széles tojásdad, kerekded vagy ötszögletű levelei 3,5 – 14 cm hosszúak, 3 -11 cm szélesek, 3, ritkábban 5 mély karéjúak vagy épek, szíves vállúak.

A karéjok csúcsa kihegyezett, széle egyenetlenül, durván, hegyesen fogazott.

A levéllemez felszíne fényes sötétzöld, fonákja világosabb, lágyan szőrös, a kihajtó zsenge levelek bronzos árnyalatúak, ősszel sárgára színeződnek. Falakon, kerti rácsokon, pergolákon mutat legjobban, támasztékot és kötözést igényel [14] [17].

Az *Ampelopsis glandulosa* var. *brevipedunculata* levele alig karéjos [18].

A 'Citruloides' levelei mélyen szeldeltek, az egyes szeletek ismételt karéjosok vagy fogasak. Az 5 karéjú levél szép rajzolatú [17].

Az 'Elegans' levele szabálytalanul 3 – 5 karéjú, fehér, sárgás- vagy rózsaszínes, márványosan tarka, ősszel vörösre színeződik [17].

4.2. *Ampelopsis megalophylla* DIELS et GILG. (syn. *Nekemias megalophylla* (DIELS et GILG) J. WEN et Z.L.NIE) - nagylevelű borostyánszőlő

Levele óriás, 2 – 3-szorosan összetett [14].

4.3. *Ampelopsis cordata* MICHX. - szívlevelű borostyánszőlő

Levelei nagyok, szív alakúak vagy kerekdedek, durván fogazott szélűek [14].

4.4. Az *Ampelopsis* nemzetség zöldfelületi jelentősége

Rendkívül alkalmazkodó, talajokban nem válogat. A teljes napfényt szereti, de a félárnyékot is tűri. Az idősebb példányok az aszályt is elviselik. Teljesen télálló. Kórokozó- és kártevőmentes.

Felhasználható a vertikális tér kihasználására, napsütötte kerítések, falak, kerti rácsok, pergolák és fák befuttatására. Kacsokkal kapaszkodik, támrendszert és kötözést igényel. A nyírást jól tűri, könnyen alakítható, irányítható [17].

5. Következtetések

A bemutatott szőlő (*Ampelopsis*, *Pathenocissus* és *Vitis* sp.) fajok fontos szerepet töltenek be a lakott területek zöldítésében, szépítésében. Gazdasági szempontból érdemes megjegyeznünk, hogy a *Vitis* fajok és hibridek beszerzése olcsóbb, mint a *Parthenocissus* fajok egyedei. Sok növény esetében kiválasztásuk az áraik miatt meggondolandó.

Irodalomjegyzék

- [1] Abdel Hameed, U. K., Abdelaziz, K., & Sherif, N. E., „Genetic diversity of grapevine (*Vitis vinifera* L.) cultivars in Al-Madinah Al-Munawara based on molecular markers and morphological traits”, *Bangladesh Journal of Plant Taxonomy*, 27(1), 2020, 113–127. <https://doi.org/10.3329/bjpt.v27i1.47573>
- [2] Bartha D. - Kevey B., „Ligeti szőlő (*Vitis sylvestris* GMEL.) / Wine grape (*Vitis sylvestris* GMEL.)”, In book: *TILIA* vol. 15. pp. 342-375. Sopron. University of Sopron Press, 2010. DOI:10.13140/2.1.1383.5845
- [3] Bényei F., Lőrincz A., „Borszőlőfajták, csemegeszőlő-fajták és alanyok. Fajtaismeret és használat.” Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2005.
- [4] Bényei F., Lőrincz A., Sz. Nagy L., „Szőlőtermesztés”. Budapest, Mezőgazda Kiadó, 1999.
- [5] Bodor, P., Szekszárdi, A., Varga Zs., Báló, B., „Investigation of the stomata size and frequency of grapevine (*Vitis vinifera* L.) cultivar ‘Kékfrankos’”, *Columella - Journal of Agricultural and Environmental Sciences* vol. 6. no. 1. pp. 29-34. 2019. DOI: 10.18380/SZIE.COLUM.2019.6.29
- [6] Chitwood D.H., Ranjan, Ae., Martinez, C.C., Headland, L.R. Thiem, Th., Kumar, R., Covington, M.F., Hatcher, T., Naylor, D.T., Zimmerman, Sh., Downs, N., Raymundo, N., Buckler, E.S., Maloof, J.N., Aradhya, M., Prins, B., Li, L., Myles, S. and R. Sinha, N.R., „A Modern Ampelography: A Genetic Basis for Leaf Shape and Venation Patterning in Grape1”, *Plant Physiology*, January vol. 164, pp. 259–272, 2014. DOI:10.1104/pp.113.229708
- [7] Csepregi, P., Zilai, J., „Szőlőfajta-ismeret és -használat”, Budapest, Mezőgazdasági Kiadó, 1989.
- [8] Fatehi S.E., Ater M. and Hmimsa, Y., „Ampelometric and Ampelographic Characterization of Leaves of Indigenous “*Vitis vinifera* ssp. *Vinifera*” in the North of Morocco.” *Biology and Life Sciences Forum*. 2021, 2, 8. <https://doi.org/10.3390/BDEE2021-09461>
- [9] Hajdu E., „Magyar szőlőfajták”. Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2013.
- [10] Honfi P., Sütöriné Diószegi M., „Kertészeti dendrológia”. Budapest, MATE Budai Campus, 2023.
- [11] Király G. szerk.: „Új magyar fűvészkönyv”. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. Jósfavő, Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, 2009.
- [12] Kozma, P., „Szőlőtermesztés 1”, Budapest, Mezőgazdasági Kiadó, 1967.
- [13] Kozma P., „Szőlőtermesztés 1”, Budapest, Mezőgazdasági Kiadó, 1991.
- [14] Kósa G.: „Ígéretes cserjék és fák a hazai kertekben”, Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2021.
- [15] Németh M., „Ampelográfiai album, Termesztett borszőlőfajták 1”, Budapest, Mezőgazdasági Kiadó, 1967.
- [16] Schmidt G. – Tóth I., „Kertészeti dendrológia”. Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2006.
- [17] Tóth I., „Lomblevelű díszfák, díszcserjék kézikönyve”, Dunaharaszti, Tarkavirág Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., 2012.
- [18] <https://plants.ces.ncsu.edu/plants/ampelopsis-glandulosa-var-brevipedunculata>